

Негдгч хальмг класст өггдсн умшлгъна үзмдж болгч урокин зура

Элстин 2-ч номертā долан джилā школин 1-ч хальмг классд өгчāх умшлгъна үзмдж болгч урокин зура.

1. Урокин гол тōр: „Арат меклв“ гидг нерāдлгтā туулиг умшлгън.

II. Урокин цагин хувалгън:

1. Сургъульчнриг урокд белдлгън	—	2 м.
2. Герин даалгъвр шуулгън	—	5 м.
3. Урднь дассан давтлгън	—	7 м.
4. Урокин шин материал цāйлгън	—	10 м.
5. Урокд шин заасн материалиг батлгън	—	16 м.
6. Шин урокин материалиг ашлгън	—	5 м.

III. Урокд кергтā юмс:

1. Зерлг анъгудин зург.
2. Үзглд барлгдсн үзмдж зургул.
3. Икār гарсн онц аратин зург.

IV. Урокин йовдл:

1. Сургъульчнр урокд бий-āн белдлгън. Урок эклх хонъх цокхла, сургъульчнр классдан ордж ирд, орм-ормдан партсиннь өбр зогсхла, багш тедниг суутн гидж келхлā, сургъульчнр гаран парг деер, кблāн партин тāvур деер тāvд, багшур хāлāгāд сууцхана.

2. Герин даалгъвр шуулгън. Багш: Кууكد, гертāн ямаран даалгъвр куцāлāt?

Сургъульч: Бидн гертāн „Ховдг ноха“ гидг келвр, умшчкад, эврāннь угārн учр-утхинь цāйлгъх зōвтā билāвдн.

Багш: а) „Ховдг ноха“ гидг келврин учр-утхинь эврāннь угārн цāйлгъдж келтн? (Бадан В., Мушарин И. хойрас сурх).

б) Кууكدин умшлгън шуулгън. (Чал-

баса С., Бадинā Л. хойриг умшулх).

Урокин куцлинь цāйлгългън. Кууكد, эндр эн уроклан бидн „Арат меклв“ гидг тууль умшх зōвтāвдн.

3. Урднь дассан давтлгън. Эн туулиг умшхасн урд, анъгудин тускар бидн ю меднāвдн, теругāн давтхми. Тер тōлāд би таднд сурврмуд кенāв. Тер мини сурсн сурврмудт буйл зāнъār хārу өгтн. Сурврин хārугъинь адгъл уга, сāāнār ухалад, чикār келтн. Багш зерлг анъгудин урдаснь белдсн зургиг доска өлгснāннь хōбн, сургъульчнрт ним сурврмуд өгнā.

Багш: Эн зургт ямаран анъгуд бāāхинь нердинь келн, заатн?

Сургъульч: Доска өлгātā зургур олад, заадг модар заагъад—чон, арат, кермн, туула, арслнь, ирвск, бугъ-марл, зан, аю — гидж келнā.

Багш: Арат, чон, туулаг боли аюг ямаран анъгуд гидж нерāдлв?

Сургъульч: Эдниг цугъаргъинь зерлг анъгуд гидж келдмн.

Багш: Эн анъгудиг юнъгад зерлг гидж нерāдлв?

Сургъульч: Эн анъгуд теегт, кеер йовдг тōлāднь, бийдāн хот олдж идлг тōлāднь зерлг анъгуд гидж нерāдлмн.

Багш: Мана хальмгин газрт ямаран зерлг анъгуд бāāдв?

Сургъульч: Мана Хальмг танъгъчин газрт чон, арат, туула бāāнā.

Багш: Эн анъгудиг бāрдг улсиг кен гидж нерāднā?

Сургъульч: Эн анъгудиг бāрдг улсиг анъгучнр гидж нерāднā.

Багш: Эн анъгуд кууид ямаран олз-ору орууна?

Сургъульч: Эн зерлг анъгудиг анъгучнр бāрд, арс, махарнь олд олз-ору орулна.

Багш: Цуг анъгудас ямаран анъгин арсн унтā тоолгдна?

Сургъульч: Цуг анъгудас арат кермн хойрин арсн унтā тоолгдна.

Багш: Эн анъгудас ямаран анъгуднь хорлтан кур-гнā?

Сургъульч: Манд хорлтан кургдг анъгуднь чон, ирвск, арслнь, аю болн арат.

Ингдж кесн кууидврин сүүлār мини сурсн, сурврмудт тадн цугъар чикār хārу өгцхāвт, тадн дундас зāрмстн ончта сāāнār цāйлгъдж келв гидж багш товчлдж келнā.

4. Урокин шин материал цāйлгългън.

а) „Арат меклв“ гидг туулин тускар багшин цāйлгъвр келгън: Арат зерлг анъ, шар зустā, ут, бавгър сүүлтā, нохан бāādлтā болна. Арат ик керсү анъ. Иир мекч, ховдг боли аврлг уга анъ.

Аратин тускар кесг олн тууль, үлгүрмүд бāāнā. Эндр бидв арат керāгягъдж меклсна тускар умшхар бāāнāвдн. Керā аратас ухань тату тōлāдāн, аратд меклгдв. Керсү, мекч, ховдг, аврлг уга гисн үгмүдиг багш доскад толрхāгъар бичāд, цāйлгъдж өгнā.

б) „Арат меклв“ гисн туулиг багшин умшлгън. Умшхасн урд: кууكد намаг умшсн цагт сāāнār онъган өгч сонъстн. Би туулиг умшад тōгсгснā хōбн, талнас учр-утхинь сурврмудар сурнав,—гидж багш келнā.

в) „Арат меклв“ гисн туулин утхинь сурврмудар дамддж цāйлгългън.

Багш: Арат хамаран гарч ирв?

Сургъульч: Арат садин кōвāгъур гарч ирв.

Багш: Арат ягъад кевтв?

Сургъульч: Арат, гарч ирд, уксн болад кевтв.

Багш: Тер арат кевтхлārн кōлмүдāн, сүүлāн болн нүдāн ягъад кевтв?

Сургъульч: Арат кōлмүдāн сарсалгъад, сүүлāн утднь хайал, нүдāн анъяд, кōндрл уга кевтв.

Багш: Нисдж йовсн керā ю ув?

Сургъульч: Нисдж йовсн керā уксн болад кевтсн аратиг ув.

Негдгч хальмг класст өггдсн умшлгъна үзмдж болгч урокин зура

(Экльцнь 3-ч халхд)

Багш: Керä аратиг үзчкäd ягъв?

Сургъульч: Керä аратиг үзчкäd, чанъгъур бääгв.

Багш: Эн керән дууг сонъсад, ямаран шовуд нисдж ирв?

Сургъульч: Керән бääгсн дуугъинь сонъсад, талдан керäs нисдж ирв.

Багш: Тер керäsäs негнь аратур öбрддж ирäd ягъв?

Сургъульч: Тер керä аргъул öбрддж ирäd, аратин сүүлинь хонъшарарн цокдж үзäd, хооран гарв.

Багш: Сүүлинь цокхла арат ягъв?

Сургъульч: Сүүлинь цокхла арат көндрл уга, урдк кевтән кевтв.

Багш: Тегäd наадк керäsнь ягъв?

Сургъульч: Цуг керäs кевтсн аратур öбрдäd ирцхäv.

Багш: Аратин нүдинь чонъкдж идхär седсн керä ягъв?

Сургъульч: Нүдинь чонъкдж идхär седсн керä аратин амнд бärгдв.

5. Урокд шин заасн материалиг, умшлгъар батллгън.

а). „Арат меклв“ гисн туулиг сургъульчнрар умшуллгън. (Цатхлана Генагъар, Тепшинä Светагъар, Манджин

Венерär, Аюша Володляр, Бадмин Володляр болн Джалан Женьггяр умшуллгън).

Сургъульчнрин умшлгъна кирцäггяр багш классин журналд темдг тавнä.

6. „Арат меклв“ гисн туулиг умшлгън.

Багш: Эн урокд бидн ю медвдн, ююна тускар умшвдн?

Сургъульч: Бидн арат керäг ягъдж меклснä тускар умшвдн. Арат шар зүстä, ут, бавгър сүүлтä, сääхн арста, нохан бääдлтä болдгинь медвдн.

Багш: Бидн нань аратин тускар ю медвдн?

Сургъульч: Арат керсү, йир мекч, аврлт уга болн ховдгин тускар эн умшсн тууляс бидн медвдн. Арат шовуна, туулан болн зурмна махар теджäl кедгинь медвдн.

Сургъульчнр ашлсна хöөн; тадн эн „Арат меклв“ гисн туулиг сäänарумшцхавт, аратин тускар туульд келгдджäh учр-утхинь тадн цугъар сäänär медцхädжт,—гидж келäd, урокасн завсрт гарх хонъх джинънхлä,—урок чилв гидж багш келх зöвтä. Эн урок сүббот öдр болсн деерäs, сургъульчнрт гертнь даалгъвр öггдх зöв уга.

БОСХМДЖИН Б. Э.

Элстин 2-ч номертä долан джилä школин 1-ч хальмг классин багш.